TOKAJ VÁROS

Bemutatása 2017.

Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete

Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj
A Világörökség listára felvétel éve: 2002

KULTÚRA MAGYAR VÁROSA 2008

Bevezető

Azt a feladatot kaptam, hogy a Magyar a Magyarért Alapítvány által felvállalt Pap Miklós Főiskola nevében, röviden mutassam be a településünket és környezetét, Tokajt a helyi értékek kiemelésével. Nem kis feladat, tengernyi irodalom foglalkozik e témával, hiszen a világ bármely részén azt mondom Tokaj, tíz emberből biztosan kilencen társítják a kitűnő borunkkal, a Tokaji Aszúval. A Tokaji Aszú, Puskás Ferenc, s a Rubik kocka, e három név valamelyikének említésekor bárhol a világban, mindenkinek azonnal Magyarország jut eszébe. Mégis itt, ebben a kis bemutatóban a borról szólnék a legkevesebbet, hiszen arról, a szőlőinkről, a kitűnő borainkról a helyi értékek bemutatásánál mindent meg lehet tudni, hiszen a főbb szőlőfajtáink, s a boraink mind szerepelnek az értékeink között.
Bemutatom a Tokaj-hegyaljai történelmi borvidéket, mint kultúrtájat, hiszen így lett felvéve 2002-ben a világörökségi helyszínek közé, s Tokajt, mint e régió, névadó központját a történelmi, kulturális helyzetének tükrében. Magyarország legkisebb kistérsége a Tokaji Kistérség, melynek szintén központja Tokaj, ám a kistérség néhány települése, a Taktaközhöz tartozik. Ezen kistérségről az Alapítványunk 2010-ben egy kutatást végzett az MTA-nak, melyet mellékletként szintén elküldök, mert igen érdekes tanulságokat lehet belőle leszűrni.
A kistérség természetföldrajzi szempontból, tehát két kistájra oszlik: Hegyaljára és a Taktaközre. A kistérség azonban e kistájak egyikét sem fedi le maradéktalanul. A Hegyalja kistáj további altájakra bontható, a Tokaj-hegyre (mely szintén helyi érték), s Zemplén-hegyaljára. De ezek közül is csak a Tokaji hegy altáj tartozik a maga egészében a kistérséghez. A Taktaköz kistáj a Tiszától nyugatra, a Tokaj- Szerencs-Tiszalúc tengelyen elhelyezkedő hegylábat, illetve dombságot, valamint a Takta folyó és mellékágai közötti területet foglalja magában. A tokaji kistérség e kistájnak keleti szegletét bírja. A hegyaljához tartozó települések: Tokaj, Tarcal, Bodrogkeresztúr, Bodrogkisfalud, Szegi, Szegilong, és Erdőbénye. Tisza árterületére eső Taktaközhöz tartozik Tiszaladány, Tiszatardos, Csobaj és Taktabáj.

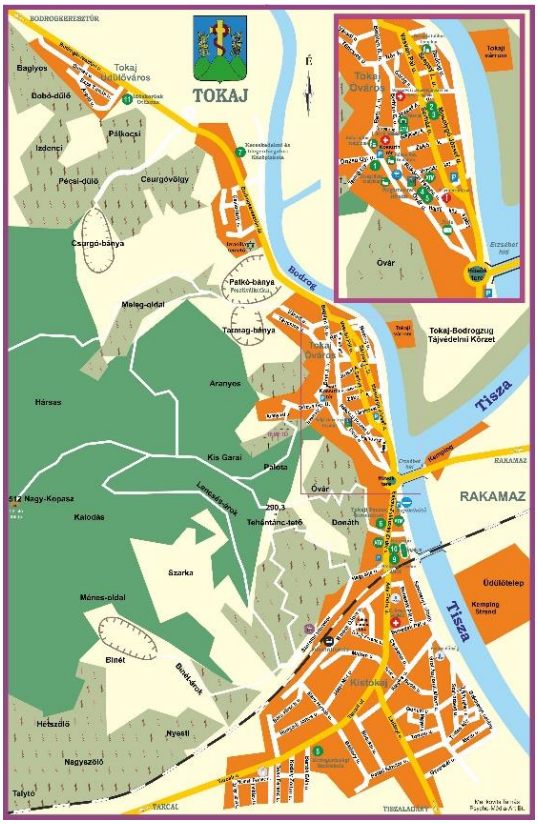

Tokaj térképe

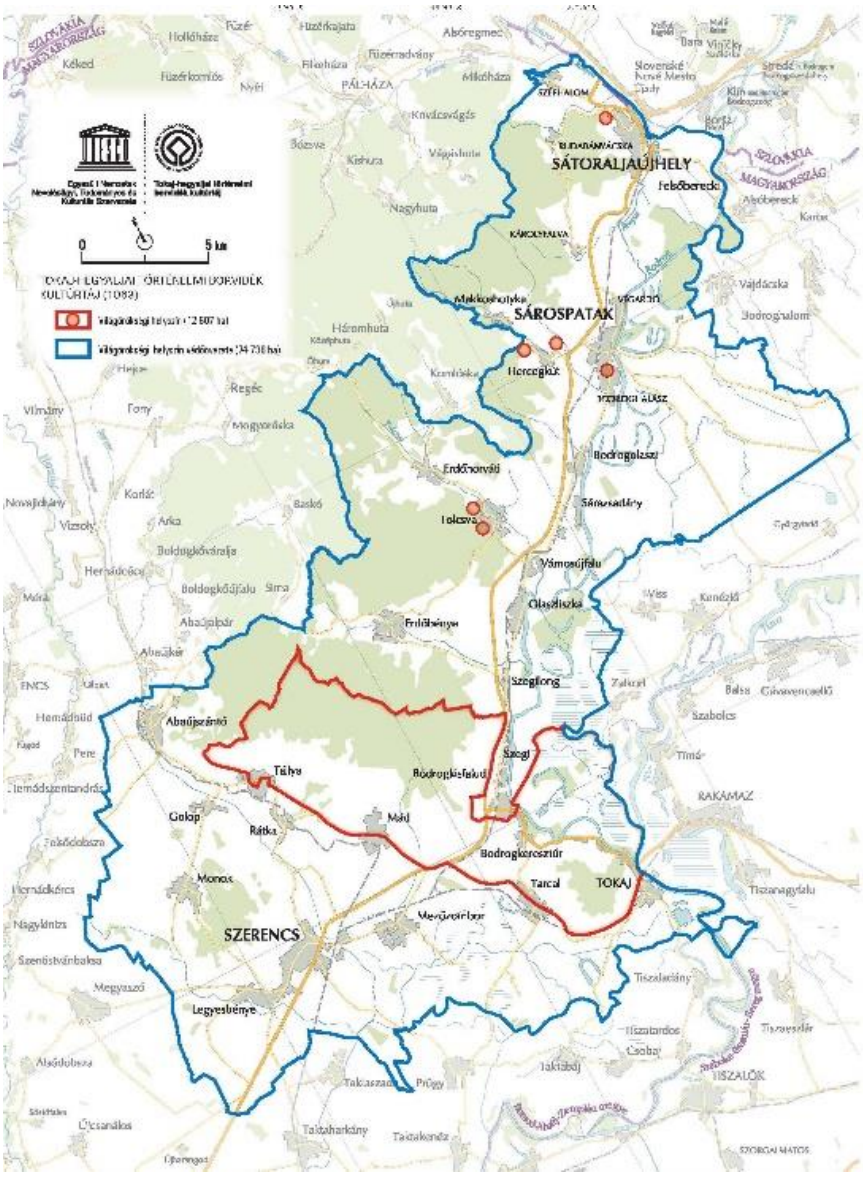

Tokaj-Hegyalja, világörökségi helyszín

Tokaj-hegyaljai történelmi borvidéket, mint kultúrtáj (UNESCO, 2002.)

Tokaj-hegyalja különleges klimatikus és környezeti adottságai és az ezeket hasznosító emberi tevékenység egyedülálló borkultúrát hozott létre. A Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj Magyarország északkeleti részén, a Zempléni-hegység lábánál, a Bodrog folyó mentén, illetve a Bodrog és a Tisza összefolyásánál helyezkedik el. A vulkanikus lejtők és vizes élőhelyek együttese különleges mikroklímát eredményez és elősegíti a szőlőszemek aszúsodását előidéző Botrytis cinera nemespenész megtelepedését. A környező tölgyerdők kiváló faanyagot adnak a hordókészítéshez, amely szintén meghatározza a bor aromáját, ízét és érési folyamatát. A tájkarakter elemei a többnyire vulkanikus hegyek kőzeteiben kézi munkával vájt történelmi pincerendszerek és a szőlőművelés egyéb építményei (teraszok, támfalak, szárazon rakott kőkerítések, víztározó medencék, stb.), valamint a sajátos hangulatú falvak és kisvárosok, melyek őrzik a társadalmi, kulturális, etnikai és vallási szempontból sokszínű hegyaljai lakosság örökségét.

A mintegy 88.124 hektár kiterjedésű világörökségi terület huszonhét települést foglal magába. A szőlőművelés és borkészítés meglétét már a honfoglalás korában valószínűsítik, a 12. század második felétől, a vallon telepesek megérkezésétől kezdve, már adatokkal is bizonyítható a szőlőművelés elterjedése ezen a vidéken. Története 1561 óta, arról tanúskodik, hogy a szőlőtermelés a „három sátorhegy" (Tokaji-hegy, az abaújszántói Sátor-hegy és a sátoraljaújhelyi Sátor-hegy) által meghatározott háromszögön belül zajlott. A táj képe és szerkezete, az évezredes, ma is élő borászati kultúrával kölcsönhatásban formálódott. Borvidékként 1737 óta élvez védettséget. Amikor is egy királyi rendelet – a világon elsőként – zárt borvidékké nyilvánította a területet. A történelmi települések megőrizték településszerkezetüket és egymással valamint a tájjal való kapcsolatrendszerüket, amely a szőlőtermesztés, a borkészítés és borértékesítés köré szerveződött és a vidék pincészeteinek és borászatainak ma is alapot ad a kortárs építészet mértéktartó eszközeivel való megújulásához. A területen került elő az az őshonos növényfajta, amely a mai szőlőfajták közös ősének tekinthető miocén kori őszőlő (Vitis tokaiensis) levelének lenyomata. A Vitis sylvestris őszőlő mind a mai napig vadon él Tokaj-Hegyalján.
A terület földtörténetileg és földrajzilag egyedülálló adottságokkal rendelkezik. A málékony, vulkanikus és poszt-vulkanikus tevékenységgel keletkezett kőzetek sokféle talajtípus kialakulását eredményezték. A talaj összetétele kihatással van a talaj termőerejére, ásványi anyag tartalmára, hőelnyelő, hőtároló és visszasugárzó képességére. A kedvező fekvésű lejtők, a nagy besugárzás, a Bodrog és a Tisza folyók közelsége, valamint a hosszú ősz kedvező klimatikus feltételeket teremt a Botrytis cinera penészgomba megtelepedéséhez, amely a szőlőszemek aszúsodását idézi elő. Az aszúszemek kiválogatása a fürtből már az 1600-as évek elejére gyakorlattá vált Hegyalján. A sajátos mikroklímának köszönhetően a pincék falán külön leges pincepenész, a Gladosporium cellare telepedik meg, mely jótékony hatással van a bor érési folyamatára. A hordókészítéshez kiváló faanyagát adja a közeli hegyek magasabb övezeteiben megtelepült kocsánytalan tölgy, amelyből készített hordó meghatározó a bor aromájára, színére, érési folyamatára.

Természeti adottságok és környezeti állapot

Tokaj-Hegyalja a Zempléni-hegység déli, délkeleti részén terül el. Természetföldrajzi értelemben Hegyalja önálló kistáj, de a tágabban vett Tokaj-Hegyalja határait gyakorlatilag a szőlő- és bortermelésre legalkalmasabb települések közigazgatási határai jelölik ki, így több kis- és középtáj együttesét foglalja magában: 5 középtájat és 10 kistájat érint.

A borvidék közel fekszik a borklíma általános északi határához (50. szélességi kör), a domborzati viszonyoknak (lejtőkitettség, lejtőkategória, tengerszint feletti magasság) jelentős szerepük van abban, hogy a felszínre érkező fény- és hőmennyiséget módosítsák. Ez alapján a szőlőtermesztésre alkalmasabb területek a déli, délnyugati, délkeleti hegyoldalak.
Tokaj-Hegyalja változatos felszíne sokszínű növény- és állatvilágnak ad otthont, amelyek között számos védett fajt is találunk. A lejtők déli oldalán cseres és molyhos tölgyesek, az északias oldalán gyertyános-tölgyesek, míg a magasabban fekvő térszíneken (600 m felett) montán bükkösök tekinthetők természetes erdőtársulásoknak. Az egykori szőlők területén a szukcesszió különböző fázisában lévő féltermészetes gyepek, erdős-cserjések, az erdők hagyományos irtványain fajgazdag kaszálórétek alakultak ki.
A kedvező adottságok következtében a bortermelés már a kora középkorban kiemelkedő jelentőségű volt, ám a 16. századtól lendült fel. A szőlőművelés kíméletesen, a táji adottságokat figyelembe véve folyt, teraszozással, kőgátak, vízelvezető árkok kialakításával. A 18. század végére már 14 ezer hektáron műveltek szőlőt. A 19. században a külföldi piacvesztés, majd a filoxéravész a hegyaljai gazdálkodás hanyatlásához vezetett. A filoxéra

néhány év leforgása alatt 80-90 %-ban elpusztította a szőlőültetvényeket. A visszatelepítés a 20. század folyamán csak lassan történt meg, és ennek térszerkezetét már sokkal inkább a modern gazdálkodás és a gépesítés szempontjai határozták meg, semmint a táji adottságok, amely a minőség jelentős romlásával is járt. Az 1980-as évekre viszont a szőlőművelésbe vont területek gyarapodása és a nagyipari módszerek a bortermelés – filoxéra előttihez képesti – megduplázódását eredményezték.
A 2012-es adatok alapján négy felszínborítási kategória a teljes mintaterület, (87309ha) 76,1%-át fedi le. A legnagyobb területet (26743ha) a nem öntözött szántóföldek foglalják el. A második helyen a lombhullató erdők állnak, (19695ha) kiterjedéssel. Harmadik helyen az intenzív legelők és erősen degradált gyepterületek állnak (10961ha), amit a szőlő követ (9016ha).

Természetvédelmi területek és tájvédelmi körzetek 6825,3 ha-on terülnek el Tokaj-Hegyalja településeinek közigazgatási határain belül, ami a kis tájcsoport teljes területének 7,8%-a. Ezek legnagyobb részben két tájvédelmi körzethez (Tokaj-Bodrogzug és Zempléni) illetve hat országos jelentőségű természetvédelmi területhez tartoznak (Bodrogszegi Vár-hegy, Erdőbényei fás legelő, Megyer-hegyi Tengerszem, Tállyai Patócs-hegy, Tarcali Turzó-dűlő, Long-erdő). A védelmet élvező értékek közül Tokaj-Hegyalján 204 forrás, 7 földvár, 4 kunhalom és 1 láp található. A terület 12,7%-a (11 051 ha) a Natura 2000 természet-megőrzési, míg 62,5%-a (54 586 ha) a Natura 2000 madárvédelmi területébe, a teljes területnek közel 2/3-a pedig a nemzeti ökológiai hálózatba tartozik. Helyi jelentőségű természetvédelmi területből 9 található.

Tokaj

Tokaj város rövid történelme, demográfiai adatok, foglalkoztatási helyzete

A XI. században említik meg Tokajt először a századi apátság 1067-es alapítólevelében. A Tokaj néven hitelesen először egy 1353. évi oklevélben fordul elő. Ebben az időszakban már szőlőtermelés és borászati tevékenység folyt a Hegyalján. 1450-től a tokaji uradalom a Hunyadi család birtokába került, majd a Szapolyai család kapta meg zálogbirtokként. 1556-ban, János Zsigmond király Erdélybe történő visszahívása után királyi uradalom lett és a középkori kővárat megerősítették. A településen a XVII. század első felére jelentősen megnőtt a népesség száma, már több mint 20 nemesi kúria lett összeírva. Ezzel a város a békés fejlődés időszakába lépett és polgárosodott mezővárossá alakult. Ekkor kapta meg a "Kiváltságolt Tisza-Tokaj Város" címet. Ez a XVII-XVIII. századi periódus a hegyaljai borkereskedés aranykora. A Rákóczi-szabadságharc és az 1848/49-es forradalom és szabadságharc alatt fontos események színhelye volt Tokaj. A Kiegyezés után gazdasági fellendülés indult el, amely 1910-re érte el a csúcspontját. Elkezdődött a polgáriasodás, amelyet a világháború megtört. 1917-ben a tokaji járástól területeket csatoltak el, ezzel csökkentve jelentőségét. A II. világháború utáni időszakban Tokaj fejlődése visszaesett, lehetőségeit nem engedték kihasználni. Politikai okok miatt a borkereskedelemben betöltött erősen központi szerepe is megváltozott. A történelem folyamán elvesztett városi rangját 1986-ban kapta vissza. Ekkor a város ismét virágzásnak indult, új korszak kezdődött polgárai számára. A napjainkig tartó időszakban intenzív fejlesztés vette kezdetét, amely látványos építészeti és infrastrukturális fejlődést eredményezett. Ezt a tudatos, intenzív munkával elért eredményt 1997-ben HILD éremmel ismerték el, a 2002-ben pedig végre valóra válhatott egy régi álom: Tokaj-Hegyalját a világörökséggé részévé nyilvánították.

Tokaj történelméről mellékelem ***Zelenák István*** ny. tanár (a Pap Miklós Népfőiskola alapítója), helytörténész barátom ez alkalomra összeállított bővebb dolgozatát.

2013-ban Tokaj járási központtá nyilvánították és így 11 település központja lett. A 11 település területe együttesen 256 km^2. A járás Borsod-Abaúj-Zemplén megye területének 3,5%-át teszi ki, ahol közel 15 ezer ember él.
A járás egyetlen városa, és egyben központja Tokaj, itt él a járás népességének egyharmada. A gazdasági életben meghatározó jelentőségű az idegenforgalom és a szolgáltatás. A város fejlett oktatási, kulturális és egészségügyi infrastruktúrája miatt a magas a közalkalmazottak és köztisztviselők száma.
Tokaj lakosságszáma (2011-es népszámlálási adat) 4530 fő, ebből a 0-9 évesek létszáma 312 fő, a 10-19 évesek létszáma 802 fő, a 20-39 évesek létszáma 1129 fő, a 40-59 évesek létszáma 1246 fő, a 60 év felettiek létszáma pedig 1041 fő.
A 2867 fős munkavállalási korú népességből 257 fő a regisztrált álláskereső, ami az érintettek 9%-át teszi ki.

Kulturális intézmények

Kulturális és Konferencia Központ

Németi Ferenc Városi Könyvtár

Paulay Ede Színház

Tokaji Múzeum és Világörökségi Bormúzeum

Tokaji Fesztiválkatlan

Tokaj város önkormányzata stratégiai ágazatként kezeli a kulturális fejlesztéseket. Ezt a kiemelt figyelmet jelezte, hogy Tokaj 2008-ban elnyerte a Kultúra Magyar Városa címet. Az uniós csatlakozásban rejlő fejlesztési lehetőségeket kihasználva jelentős eredményeket tudhat magáénak Tokaj. A 2006-ban megújult az egykori **zsinagóga**, ma már közművelődési célokat szolgál.

Kulturális Konferencia Központ

Tőszomszédságában 2008 nyarára elkészült a közel háromszáz férőhelyes, **Paulay Ede Színház** épülete (melynek névadója a ***Magyar a Magyarért Alapítvány***). A színház közel

egymilliárd forintos fejlesztésből, szintén uniós pályázati források bevonásával valósult meg. A mellettük lévő volt **Serház** épületéből alakították ki a **Világörökségi Bormúzeumot**. Ezen létesítmények már komplex módon ki tudják szolgálni mind a város, mind pedig a kistérség kulturális igényeit, ráadásul hozzájárulhat az idegenforgalmi szezon megnyújtásához is. A legjelentősebb kulturális beruházása Tokajnak a 2014-ben átadott **Fesztiválkatlan** (szabadtéri színház) felépítése volt vadregényes Patkó bányában. A nagylétesítményben 2500 férőhelyes nézőtér, 600 négyzetméteres színpaddal és egyéb kiegészítő létesítményekkel. A létesítményt egy Kft működteti.
A fent felsorolt infrastruktúra üzemeltetője a város közművelődési intézménye a *Kulturális és Konferencia Központ,* a *Németi Ferenc Városi Könyvtárral, Paulay Ede Színházzal*, a *Tokaji Múzeummal* és a *Világörökségi Bormúzeummal* összevont intézmény. Az intézmény rendelkezésére álló technikai feltételrendszerről és az épületek állagáról általánosságban elmondható, hogy megfelelnek a kor színvonalának. Az intézmény sokrétű tevékenységet folytat: színházi előadásokat, filmvetítéseket, kiállításokat szervez, a nemzeti ünnepeink méltó megünneplésének feltételeit biztosítja, fesztiválokat szervez, sport és gasztronómiai programokat bonyolít le, részt vesz a település testvérvárosi kapcsolatrendszerének ápolásában konferenciák és családi programok (esküvők, fogadások) helyszínét és technikai hátterét biztosítja, pályázati tevékenységeket végez és ellátja a közösségi tér funkcióit is. Hatás és vonzásköre jóval túlmutat a településen és a járáson is.

Németi Ferenc Városi Könyvtár

Tokajban 1963-tól működik könyvtár. Az eltelt 52 év alatt a telephely többször változott. 1996-ban – egy az egész várost érintő szerkezetátalakítás eredményeképpen- összevonták a könyvtárat az általános iskolával és az óvodával. Az intézmény szakmai önállóságát mindvégig megőrizhette. Óriási változást jelentett, amikor 1998-ban az általános iskola rekonstrukciója kapcsán szép, impozáns körülmények közé költözhetett a könyvtár. A galériával megosztott 300 négyzetméteres könyvtárban 30 000 kötet könyv és 1100 audiovizuális dokumentum várja az évente közel 1200 beiratkozó olvasót. Fennállásának 45 évfordulója alkalmából az intézmény felvette a NÉMETI FERENC nevét.
A különböző rendezvényeket tartanak: *Hétfői Esték a Könyvtárban*, író-olvasó találkozók, szavaló versenyek, könyvtári órák oktatási intézmények számára.

Paulay Ede Színház

A mintegy 300 fő befogadására alkalmas színház nem csupán külső jegyei, hanem minőségi, és a mai kor technikai szintjén felszerelt belső terei miatt is kiválóan alkalmas arra, hogy otthont adjon a város rangjához méltó kulturális eseményeknek. Az új komplexum az előadóművészetek mellett nemzetközi konferenciák és rendezvények helyszíneül is szolgál.

Tokaji Múzeum

Tokajban a település és a történelmi borvidék emlékanyagát magába foglaló múzeumi anyag összegyűjtésének kezdete az iskolák tanáraiból álló régészeti figyelőszolgálatnak köszönhető. Majd 1944-től a későbbi múzeumalapító, Pap Miklós tanár úr és az általa vezetett honismereti szakkör gyűjteseiből gyarapodott a gyűjtemény. A helytörténeti gyűjteményből 1962-ben alakult hivatalosan is múzeum. Az intézmény 1985-ben költözött jelenlegi helyére, mely egykoron a görög borkereskedelmi szövetség, székhelye is volt. A múzeum régészeti és történeti gyűjteménnyel rendelkezik.

A múzeum épülete négy szintes, mind a négy szinten kiállítóterek vannak. A Tokaji Múzeum aktív közművelődési tevékenységet is folytat: *Tokaji Vár napja, Múzeumok éjszakája, Orosz-Magyar Barátság Napja, Múzeumkerti Estek*, időszaki kiállítások. A múzeumpedagógia

tevékenység kapcsán intenzív kapcsolatot tartanak fenn a város oktatási intézményeivel, régésztábort szerveznek, ingyenes tárlatvezetések tartanak. A Tokaji Múzeum 2015 októberétől a volt Serház épületében új kiállítótérrel gyarapodott:

Világörökségi Bormúzeum

Ezen új helyszínen több mint kétezer négyzetméter hasznos kiállítótér áll rendelkezésre. A város egy régi romos és elhagyatott épületéből alakították ki a bormúzeumot, a felújítással a kulturális negyed is impozáns képet mutat a látogatók felé.

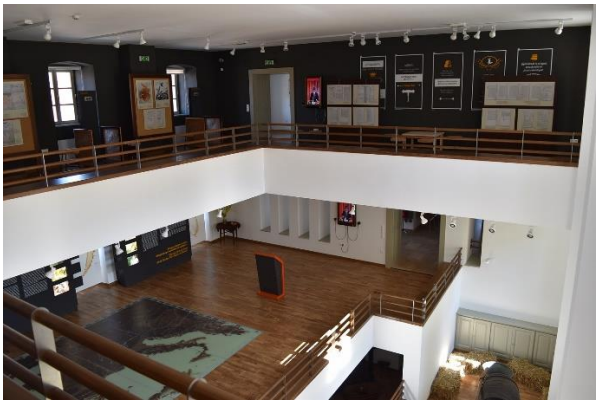

A Világörökségi Bormúzeum az európai világörökségi borvidékek kiállítóhelyeként és múzeumaként működik a kor igényeinek megfelelően. A Tokajba érkező turisták Magyarország egyetlen világörökségi borvidéke mellett osztrák, francia, német, olasz, portugál és svájci termőterületek különlegességeivel is megismerkedhetnek.
A Tokaj-hegyaljai borvidéket interaktív tárlatok mutatják be, a látogatók gyalogosan, kerékpárral vagy autóval úgy barangolhatják be a térséget, hogy közben ki sem lépnek az épületből.

A főszerepet persze A TOKAJI kapja. A világszerte ismert borról, az ahhoz kapcsolódó munkákról és hagyományokról szinte mindent megtudhatnak a múzeum vendégei. A tárlatok könnyeden mutatják be mindezt a technika és a digitális lehetőséget segítségével.
A Világörökségi Bormúzeumban azok sem fognak unatkozni, akik a hagyományos kiállításokat keresik. A Tokaji Múzeum helytörténeti gyűjteményének egy része is helyet kapott a háromszintes épületben, így a városba érkező vendégek a térség múltját is megismerhetik.

Tokaji Múzeum

Visszatérve a ***Tokaji Múzeumhoz***. Korábban említettem az ***Orosz-Magyar Barátság Napját***, idén ez a rendezvény ötödik alkalommal kerül megrendezésre, egyik kezdeményezője 2013-ban, mint ahogyan az a márványtáblán is olvasható a *Pap Miklós Népfőiskola* volt.

Nagy Péter cár és ***II. Rákóczi Ferenc*** szövetségkötésének alkalmából 284 évvel ezelőtt Szentpétervároon alakult meg a ***Magyar Borok Bizottsága***, mely 1733-1798-működött. Tokajban kolóniát tartottak fenn, s templomot is építettek. A ***Csodatévő Szent Miklós*** tiszteletére emelt ortodox templomot a 18. század vége felé építették. Minden valószínűség szerint ebbe társulhatott be az orosz cár által kirendelt ***„Orosz Borvásárló Bizottság”*** is. Részükre a cár pópát és kántort is rendelt Tokajba. Az egyház azonban a 19. század végére elnéptelenedett, a templom kiürült, a templomban csak a cári sassal díszített szószék áll. *Pap Miklós* 1962-ben itt állította ki a helytörténeti gyűjteményét. Az idén az orosz ortodox egyház Oroszországi támogatásából feltáró ásatást végeztetett *Makoldi Miklós* régész vezetésével.
A *Tokaji Múzeumban* van ideiglenesen kiállítva *Pap Miklós* (1912-2010) és *Makoldi Sándor* (1945-2017) hagyatékának egy része.
Pap Miklósról, s életéről a mellékelten csatolt *Pap Miklós Népfőiskola* által kiadott könyvből bővebben tájékozódhatnak.
Kettejük életéről, munkásságáról az alábbiakban olvashatnak rövid részletet:
Makoldi Sándor festőművész, néprajzkutató, tanár 1945-ben született, iskoláit Debrecenben, Budapesten, Egerben és végül újra Debrecenben (KLTE) végezte. Tokajba kerülve 1969-ben házasodott be a Pap Miklós családjába, Pap Gizellát vette el feleségül.
Pap Miklós Tokajba a II. világháborúban került cserkész vezetőnek, majd iskola-igazgatónak. Ezért 1949-ben le is váltották, s ezután a múzeum-ügy foglalkoztatta. Tanárként még az 1948-as jubileumi kiállítás okán gyűjteni kezdte a helytörténetet, az iskolásokkal létrehozta a Honismereti Szakkörét – már jóval az országos mozgalom előtt. Iskolai, majd városivá nőtt gyűjteményük1962-ben kapott állandó helyet az ortodox templomban, így jött létre hivatalosan a Tokaji Múzeum. Ezután még 30 évig továbbra is önzetlenül dolgozott érte, publikálta kutatásait. Még életében kapott a szakmai díjakon kívül elismerést jelentő Szocialista Kultúráért kitüntetést, s a Munka Érdemrend ezüst fokozatát, a B-A-Z megyei Önkormányzattól az Életmű-díjat, s 1996-ban Tokaj díszpolgára lett.
Makoldi Sándor is bekapcsolódott a Tokaj kultúrájáért folyó munkába felesége, Makoldi Sándorné (Pap Gizella) mellett, aki 1984-től 1995-ig volt itt a múzeum néprajzosa. Ez idő alatt nem, de 2016-ban – az új Világörökségi Bormúzeum megnyitásával – kaphatott helyet csak nyugdíjas koruk népművészeti gyűjteménye ideiglenesen a régi épületben. A tokaji múzeumi munkakör évei alatt azonban ők szervezték előzetesen a Városszépítő Egyesület munkáját, felhasználva a tokaji Művésztelep adta, és a helyi lehetőségeket is. (Díszkút, kapu-

és cégér-program, emléktáblák, litván szoborpark, Múzeumbaráti Kör – majd a Várbarátok Körében a tokaji vár feltárásának elkezdése.)

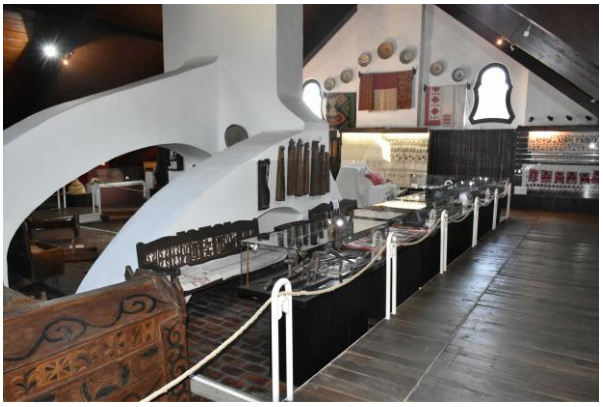

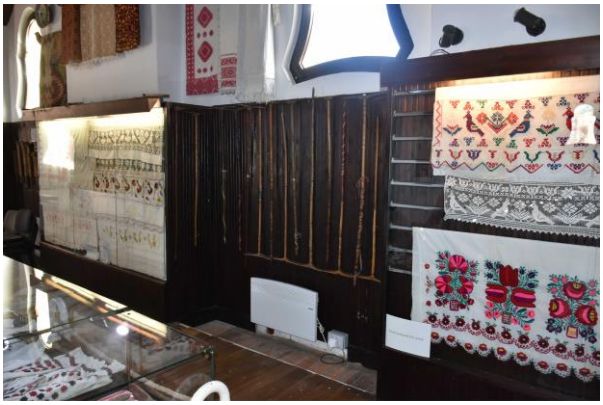

A Makoldi néprajzi gyűjtemény részletei az ideiglenes kiállításból

Három gyermekükből kettő ugyanis iskolái után visszajött Tokajba - Makoldi Miklós ma is a múzeum régésze, a vár és a város régészetének feltárója.
Pap Miklós 2010-ben, Makoldi Sándor 2017-ben halt meg, Tokajban vannak eltemetve.
Makoldi Sándor 1975-től nyugdíjazásáig Debrecenben a Tanítóképző Főiskolán tanított, műterme azonban Tokajban volt. Debrecenben az országos tárlatokon többször nyert képeivel képzőművészeti díjat, majd elnyerte a várostól a Pro Urbe, s a Debrecen Kultúrájáért díjat, Hajdú-Bihar megyétől a Bocskai-díjat, az országtól a Magyar Művészetért Díjat.
Pap Miklós halála után, 2011-ben megalakult Tokajban a róla elnevezett Népfőiskola, ami ki is adta a lánya által írt életrajzát - a tisztelői megemlékezéseivel (szerk.: Mankovits Tamás).
Makoldi Sándor halálakor családja felajánlotta a lehetőséget, hogy néprajzi hagyatéka után a festői hagyatéka közrebocsátásával Tokaji Pap Miklós Népfőiskola állíthatna emléket a

népfőiskola keretei között, Tokaj város által adott telken építendő épületegyüttesben. A városban jelen pillanatban a Paulay Ede Színház előcsarnokát díszítő pannója van – ami most egyedül emlékeztet rá Tokajban. Munkája elismeréseként megbecsült festője lett Egertől Debrecenig a régiónak: Egerben a 70 éves jubileumát köszöntő nagy kiállításáról filmet készített a Liceum Televizió, mint ahogy a Hortobágyon általa megálmodott, Rózsa Péter által megépített Vókonyai fény-kápolnáról, pásztor-szentélyről is mozifilm készült Mudri Péter rendezésében. Utóbbi (rövidfilm változata) elnyerte a Lakiteleki Filmszemle egyik különdíját 2017-ben. Budapesten a Kéthollós Kiadó által fenntartott Dobogó c. folyóirat külön száma külön kiadásban emlékezett meg életéről, mint ahogy a Virágoskúton épült, kezdetben Makovecz Imre által elgondolt, majd (halála után) Dósa Papp Tamás által megépített bio-csárdáról a Kós Károly Egyesület Országépítő folyóirata számol be – Makoldi Sándorra korábbi interjúval külön emlékezve. (Országépítő 2017/3.) Ugyanis a Makoveczre jellemző, sátorszerű belső térnek a képi megoldásait, a kupoláját ő festette ki a magyar mitológia szerint, oszlopainak faragását ő fejlesztette tovább a magyar hitvilág és helyi néprajzi formakincs felhasználásával.
Halála évében (2017.) februárban Budapesten, a Széphárom Galériában éppúgy kiállított, mint Debrecenben a „Tavaszi Tárlatok díjnyertes alkotásait" bemutató kiállításon, de itt, Tarcalon is nyílt márciusban családi kiállításuk. Májusban önálló kiállítása volt Németországban (Schweinfurtban), és júniusban Nagyváradon, ahol az oda illő Szent László képciklusát mutatta be. Július 22-én halt meg. Tokajban szeretnénk, ha egy méltó épületben berendezett életmű-kiállítás gazdagítaná a jövőben a Tokaj Európa kulturális fővárosa címre törekvő régiót. Erre a célra alkalmas lenne a tervezett Pap Miklós Népfőiskola épülete. Európában egy-egy kisváros turisztikai forgalmát jelentősen növeli, ha egy helyi neves művész szülőházát, vagy festő-műtermét tudhatja magáénak – Tokajban így nem csak a bor-kultúra - amit Pap Miklós népszerűsített - hanem a képzőművészet és a népművészet is jelen lehetne egy állandó helyszínen. Amennyiben erre lehetőség nyílna itt a közeljövőben, akkor az örökösök nem kezdeményeznének tárgyalásokat másutt.
A Vókonyai „Fényszentély" c. mozifilmet Magyar Művészeti Akadémia finanszírozta, a tervek szerint az első, dísz-bemutatója Budapesten a Vigadóban lesz, amit lehet, hogy Makoldi kép-kiállítás is kísér.
Makoldi Sándorné tollából 2016-ban könyv is megjelent a Két Hollós Kiadásában: „Fényszentély a Vókonyai pusztán" címmel.

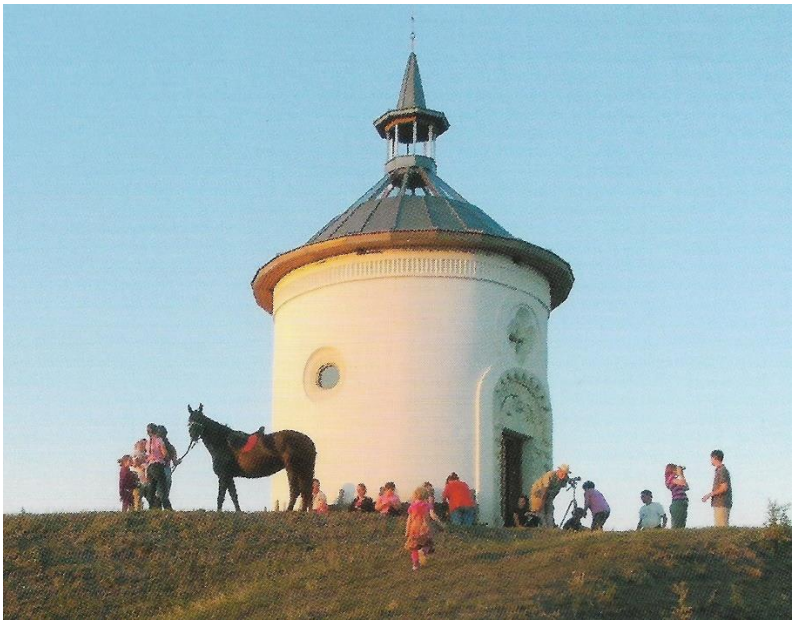

Tokaji Fesztiválkatlan

Mint korábban említettem az objektum ki van adva egy üzemeltető Kft-nek, szezonális nyitva-tartása április 1-től szeptember 8-ig, hétköznapokon: 10-17 óráig, illetve szervezett előadásnapokon az előadás kezdete előtt 2 órával, az előadás végéig.
A két játszóhelyen a Nagyszínházban és a Teátrumban a legváltozatosabb műfajú produkciókkal – többek között musical és tánc előadásokkal, koncertekkel, kamara előadásokkal, humorestekkel várják a nézőket a rendezvényszervezők. A fogadóudvaron nyitott gyerek játszótér fogadja a legifjabbakat, már hagyományosan itt rendezik meg a városi gyermeknap színházi előadásokat, koncerteket.
Az objektumról, hogy jobban megismerjék, részleteket közlök *Bodonyi Csaba DLA* építész vezető tervező barátom írásából (2014.):

„A Bodrog-parti kőbánya működésekor az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság tulajdona volt. Innen nyertek a Bodrog és a Tisza folyók partfal rendezésénél felhasználható köveket, melyet a bánya előtti kikötőből vízi úton, uszályokkal szállítottak. A bányászat 1999-ben végleg megszűnt.
A Bodrogra néző, 25-30 méter magas, kétszintes bánya alsó szintje egy gyönyörű, patkó alakú (ezért hívják „Patkó bányának”), függőleges falú, sík padozatú, hatalmas amfiteátrum-szerű „tájseb”, mely inspiráló a szabadtéri rendezvénytérként való hasznosításra. A hasznosítás már 1992-ben felmerült, ekkor születtek az első koncepcionális vázlatok a Budapesti Expo-hoz való csatlakozás idegenforgalmi és kulturális programjával; bor-világkiállítás, numizmatikai kiállítás, szabadtéri színház és szálloda funkciócsoport elhelyezésére. A Budapesti Expo elmaradt, de a hasznosítás gondolata – szabadtéri színházi funkcióra redukáltan – megmaradt, s két évtized alatt kifinomult és kissé lecsökkentett tartalommal megvalósult. Az eltelt időben, már előzetesen is szervezett Nyikos István és a Tokaji Önkormányzat nyári programokat, ideiglenes (papírszék) vagy kölcsönzött technikák segítségével. A kísérletek sikeresek voltak, az előadások közel 3000 nézőt vonzottak, mint pld. 2002-ben a Tokaj-Hegyalja világörökségi csatlakozásának ünnepén a Carmina Burana nyitóelőadás. Az előadás hagyományteremtő lett, s ezt követően minden nyáron, nagy érdeklődésű zenei programokat szerveztek. A sikeres rendezvények tanulságai alapján indult el 2006-ban a tervezési program összeállítása és a tervezés, amit az is inspirált, hogy Tokaj ismétlődő és növekvő érdeklődést vonzó városi rendezvényeire a meglévő közterek már szűknek bizonyultak (borfesztivál, szüreti napok, stb.).

fotó: Hanák Tibor

fotó: Civertan Stúdió / Jászai Balázs

A programalkotás és tervezés folyamán hasznosítottuk Tokaj testvérvárosa, az osztrák Ruszt település melletti kőbányában (Szentmargitbánya) épült és működő 4600 fős szabadtéri színház és más külföldi példák tapasztalatait is.

A Fesztiválkatlan célzott programjai: prózai és zenés színház, opera, operett, musical, rock opera, fúvós zenekarok találkozója, táncbemutatók és versenyek (balett, néptánc, stb.), komolyzenei hangversenyek, könnyűzenei koncertek és fesztiválok, világzene koncertek és fesztiválok, szüreti- és bor fesztivál, kiállítások, bábszínház, kórus találkozó, autós-motoros találkozók, városi szabadidős közpark (majális, főzőverseny, játékos sport vetélkedő, játszótér), ifjúsági találkozások, egyházi találkozók, gyűlések, ifjúsági szórakozóhely és kiállítótér (egész évben). (A tervezés elején még programként kezelt 3D mozi végül nem valósult meg.)
A gazdag kulturális programot három létesítmény szolgálja ki:

Szabadtéri nyári színház 2500 fős *1305 m^2-es színpaddal (ebből fedhető 375 m^2).*
A színházépület tömegét, s a nézőtér tengelyét, geometriáját a legszebb bányafal szakasz látványa határozta meg. A nézőtér alatt (mintegy adódó melléktermékként) téliesített, multifunkcionális 500 m2 alapterületű ifjúsági szórakozóhely létesült kiállítótérrel, ill. a galériára helyezett központi igazgatási blokkal. Az ifjúsági szórakozóhely, mely büfé-vendéglátó hellyel is kiegészül, megoldja a tokaji és városkörnyéki ifjúság helyi rendszeres szórakozását, melynek hiánya évek során napirenden volt, de diszkrét belvárosi elhelyezésének hiánya miatt ezideig nem valósult meg. A szórakozóhely közvetett módon a tokaji és térségi fiatalok helybentartását és letelepedését is szolgálja. A kiállító terem ugyancsak 500 m^2 alapterületű tér, mely változó kiállítási anyag elhelyezésénk lehetőségét kínálja, de összekapcsolható a szórakozóhellyel, így a két térben együttesen nagyobb rendezvények is, pl. bálok (Borbarátnők bálja) megrendezhetők. A nézőtéri székek terv szerint az ERLAU német gyártó fémhálós, hőszigetelő festékbevonattal készülő termékeiből készültek volna, de a kivitelezés ettől eltérő kivitelben és színvonalon készült el. A szigorú szerkesztésű nézőtér minden helyéről - mind a kilenc szektorból - jó láthatóság biztosított a színpad irányába. A sorok végein, rendhagyóan 70 cm széles XXL-es székek kerültek elhelyezésre.
A megvalósult színpadtechnika a színpad padozata és forgószínpad tekintetében jelentősen eltér az eredeti tervektől. Az esővédő tetőzet szerelhető kivitelben készült.
A színpad alatt ugyanakkora tárolótér létesült (díszlet raktárak, stb).

Görög színház 500 fős
Eredeti terv szerint véglegesen kiépített, lépcsőző nézőtér és színpad épült volna. Pénzügyi korlátok miatt csak földműként, ill. szín-, játszó-térként valósult meg: a helyi meddő anyag felhasználásával, füvesített, ívelt dombként.

Kiszolgáló épület
A bányatalp patkó alakját párhuzamosan követő épület tulajdonképpen egy „védmű". Védi a közönséget a bányafal megmászásának kihívásától és jelentős balesetveszélytől, védi a közönséget a lezúduló görgeteg kövektől (melyek közül így csak a nagyobbakat kellett és lehetett stabilizálni). A harántfal megtámasztású, monolit VB szerkezetű karéj 50 cm-es földfeltöltéssel készülő zöld teteje és túlméretezett monolit vasbeton födéme alkalmas a leguruló kövek energiájának elnyeletésére. A kiszolgáló épület belső, színház felé nyíló árkádsora esőbeállóként a hirtelen csapadéktól védi a közönséget. Az épület karéj terei elnyelik az összes járulékos funkciót, úgy mint színházi öltözők, WC-k, büfék, irodák, VIP helységek, raktárak, gépészet, orvosi rendelő, rendészet, stb.
Az építmények építészeti megfogalmazásukban inkább praktikus és rusztikus anyaghasználatú, egyszerű mérnöki műtárgyak, s nem törekedtünk elegáns városi színházi atmoszférára és anyaghasználatra. Az együttesben kiemelt fontosságú és orientáló elem a meglévő bányafal szépségének megőrzése, dominanciájának tájolással történő megőrzése, és programozható díszvilágítással való hangsúlyozása.

Az eredeti tervek szerint az épületek a helyi bánya köveiből épültek volna, de erre nem volt elegendő mennyiségű kő a bányászati tilalom miatt. A következő fázisban a monolit VB szerkezet mellett kellett döntenünk, eredetileg azzal az elképzeléssel, hogy a betonadalék a helyi andezit őrleményéből, tehát barnás színezettel, vasbeton szerkezettel készültek volna, helyi őrlőgép és betonüzem telepítését feltételezve. Mivel ez nem valósult meg, így a VB szerkezetek szürke transzport betonból készültek, a terven szereplő igényes látszóbeton felületképzést elhagyva, erős minőségromlással.
A felsorolt funkciókat tartalmazó épületegyüttes végül is egy hatalmas bányaudvar mélyére helyezett szabadtéri, sokfunkciós „grund", melyet gabion kerítés választ el a szükséges parkolóktól, mely 403 személygépkocsi és 6 db turistabusz elhelyezését teszi lehetővé."

Oktatási –nevelési intézmények

A település egyik legmeghatározóbb jellegzetessége, a szőlő és borkultúra mellett az iskolavárosi arculat. A közoktatási reformot követően az egyes intézmények más és más fenntartókhoz kerültek (KLIKK, NGM stb.), de jó kapcsolatban vannak a korábbi fenntartó Tokaji Önkormányzattal és annak közművelődési intézményeivel.

SZKC Tokaji Ferenc Gimnáziuma és Szakközépiskolája

1952-ben alapították az iskolát, amely a város legnagyobb létszámú oktatási intézménye. A több mint 700 fős diákság változatos képzési lehetőségek közül választhat: matematika, biológia, nyelvi tagozatos, rendészeti, környezetvédelmi osztályok indulnak. Az iskolában magas színvonalú kulturális élet zajlik. A különböző városi rendezvények rendszeres fellépői

az iskola tanulói. A gimnázium épülete ad otthont a Magyar a Magyarért Alapítvány rendezvényeinek, Tokaji Írótábornak és a Crescendo Zenei Akadémiának is.

SZKC Kereskedelmi és Idegenforgalmi Középiskolája

1958-ban hozták létre az iskolát, alapvetően azzal a céllal, hogy az ország egész területéről történő beiskolázással kereskedőket képezzenek. Az eredeti profil azonban mára sokrétű, európai szinten is helytálló, színvonalas képzési rendszerré vált. A közel 500 fős diákság szakközépiskolai és szakiskolai képzések közül választhat: kereskedelem, marketing, vendéglátás, szakács, pincér stb. Az iskola tanulói rendszeres résztvevői a város különböző rendezvényeinek úgyis mint közönség és úgyis mint fellépők.

Tokaji Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium

1966-ban alapították az iskolát, növénytermesztő gépészek képzése céljából. A több mint 200 fős diákságnak otthont adó intézményben ma már a gépészet mellett oktatnak vendéglátással kapcsolatos szakmákat is. Az iskola tanulói résztvevői a Szüreti Napok felvonulásának, és különböző városi rendezvényeknek is.

A tokaji II. Rákóczi Ferenc Alapfokú Nevelési- Oktatási Intézmény

a több mint 500 fős közoktatási intézménybe 16 településről érkeznek a diákok. 1993 óta művészeti iskolában zenei, képzőművészeti és tánc oktatás is folyik. A művészeti alapiskola növendékei önálló koncertekkel, előadásokkal is színesítik a város kulturális életét. A névadó fejedelem emlékének ápolását az iskola kiemelt célként kezeli, így a Rákóczi Napok keretében határon túli iskolákat is meghívnak programjaikra.

Tokaji Óvoda

Az intézményben 6 csoportban közel 100 gyermek nevelése folyik. Az óvoda szoros kapcsolatot tart fenn a város közművelődési intézményeivel. Több közös pályázati programot valósítottak meg a Kulturális és Konferencia Központtal, a gyerekek rendszeres résztvevői a különböző városi programoknak.

A nevelési programban nagy hangsúlyt fektetnek a környezettudatosságra és a hagyományőrzésre.

Időskorúak Otthona, a Domby Sámuel Egészségügyi Központ, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

Időskorúak Otthona

Domby Sámuel Egészségügyi Központ

A fenti intézmények fő profilja nem a közművelődésben, de a település kulturális életében mégis fontos szerepet játszanak, hiszen számos alkalommal szervez az önkormányzat, az iskolák, civilszervezetek bevonásával a családok és időskorúak számára programokat. A programszervezésen túl segítenek abban is, hogy a különböző városi rendezvényekre az érintettek könnyebben eljuthassanak.

Egyházak

Tokajban a történelmi egyházak közül a református, a római katolikus, görög katolikus és az evangélikus egyház tevékenysége a meghatározó. Az orosz ortodox és a zsidó egyházi hitélet alkalomszerű.

Római katolikus templom

Református templom

Görög katolikus templom

Evangélikus imaház

Zsinagóga

Orosz-ortodox templom

Non-profit szervezetek, művészeti csoportok

Tokaj életében egyre nagyobb szerepet játszanak a különböző civilszervezetek. A szerteágazó tevékenységű szervezetek között természetesen szép számmal vannak kifejezetten kulturális célú egyesületek, alapítványok is. A város kulturális életében legmeghatározóbb jelentőségű civil szervezet a több mint húszesztendős múltra visszatekintő ***Tokaj Város Vegyeskara***, amely aktív nemzetközi kapcsolatokat ápol. A kórus tevékenységének köszönhetően számos kórushangverseny helyszíne a városunk, ahol nemcsak a helyi, hanem vendégénekkarok is fellépnek. A közel negyvenéves múltra visszatekintő ***Tokaji Írótábor*** is egyesületi formában tevékenykedik, s szervezi minden év augusztusában a több mint kettőszáz írót-költőt Tokajba csábító találkozóit, amely mindig valamilyen aktuális kultúrpolitikai problémát választ témájául. Ugyancsak aktív kulturális tevékenységet folytatnak az oktatási-nevelési intézményekhez kötődő alapítványok és egyesületek.

A ***Pap Miklós Népfőiskola*** létrehozásáért összefogott a **Tokaji Önkormányzattal** négy helyi civilszervezet:
Magyar Máltai Szeretetszolgálat,
Tokaji Országzászlóért Egyesület,
Várbarátok Köre,
Magyar a Magyarért Alapítvány együttműködnek, közösen szervezik programjaikat, s ápolja, gondozza Pap Miklós örökét. A Tokaji Önkormányzat biztosítja számukra az ingatlan-beruházáshoz a telket. Elkészültek a Népfőiskola tervei. A civilszervezetek a több mint 10 éves együtt végzett, karitatív, helyi értéket felfedő, újjáélesztő, a történelmi hagyományokat, életben tartó és az oktató és tudományos tevékenységével igazoltan alkalmasak egy ilyen intézmény létrehozásában, működtetésében.
Néhány név a 2011-es alapítók közül:
Lezsák Sándor országgyűlés alelnöke,
dr. Kisfaludi-Bak Judit kabinetvezető
Szabó Csaba Hollókő polgármestere
Szepsy István borász Mád

Májer János Tokaj polgármestere
Péterné Ferencz Zsuzsanna Tokaj jegyzője
Makoldi Sándorné (Pap Gizella) festőművész, etnográfus Debrecen-Tokaj,
Makoldi Sándor festőművész, etnográfus Debrecen-Tokaj, (Sajnos időközben elhunyt!)
Mankovits Tamás iparművész Tokaj
Dr. Szabolcs István orvos, Tokaj alpolgármestere, (Sajnos időközben elhunyt!)
Dr. Medvácz Zsuzsa fogorvos Tokaj
Dévald István népművelő önk. képviselő
Siku Lóránt önk. képviselő
Dr. Liszkai Ferenc állatorvos Tiszaladány polgármestere
Szögi Imre mérnök, Csobaj polgármestere
Dr. Vitányi Béla főiskolai tanár Tokaj
Pataky Sándor Ákos mérnök, Tarcal volt polgármestere
Dr. Bódi Ferenc szociológus, főiskolai tanár Dunakeszi
Zelenákné Ónodi Csilla könyvtárvezető Tokaj
Zelenák István helytörténész Tokaj
Kujbus Attila mérnök Budapest
Kovács Zsolt tanár Miskolc
Kakszi Dóra tanár Miskolc
Palik Zoltán tanár Tarcal
Palik Szilvia óvónő Tarcal
Kis Gergely Márton ref. lelkész, népzenész Tokaj
Gulyás István MTV Budapest
Kertész Ferenc róm.kat. pap Tokaj
Gorcsa György gör.kat. esperes Tokaj
Asztalos Richard ev. lelkész Tokaj
Bodonyi Csaba építészmérnök, Tokaj főépítésze
Bányai Éva ált. iskola ig. Tokaj
Dankóné Patkó Kornélia gim. ig. Tokaj
Dr. Dankó József tanár Tokaj
Dr. Simon Csaba főiskolai Tanár Tokaj
Dr. Kis Imre gyerekorvos, MMSZ régióvezetője Tokaj
Molnár Péter borász Bodrogkeresztúr
Szilágyi László borász Tokaj
Páll János borász Tarcal
Dr. Rózsa György levéltáros Miskolc
ifj. Makoldi Sándor szobrászművész Bodrogkeresztúr
Makoldi Miklós régész Tokaj
Hutkai Henrik kovácsmester Tokaj
Csirpák Viktória szobrászművész Tokaj
Veres Gyula Alpár szobrászművész Tokaj (Sajnos időközben elhunyt!)
Hudák István kádármester Tokaj
Kudri László agrármérnök Tokaj
Nagy Géza hagyományőrző Szabolcs

A baráti körként működik a kulturális és Konferencia Központ épületében az ***Eszencia Klub***, amely aktív, véleményformáló közössége a városnak. ***Tokaj-Hegyalja, Taktaköz, Hernád-völgye Idegenforgalmi és Kulturális Egyesület*** a térség turisztikai vállalkozóit és önkormányzatait tömöríti, aktív szerepet vállal az egyes programok marketing tevékenységében és lebonyolításában. Az utóbbi években egyre aktívabb szerepet vállal kulturális élet terén a ***Tokaj Alapítvány***, amely szőlő és borkultúrához kapcsolódó programokat szervez, fotópályázatot hirdet, képeslapokat ad ki, és Tokaj város önkormányzatával közösen belevágott egy emlékpark kialakításába. Természetesen ezenkívül

még nagyon sok olyan tokaji civil szervezet van, amely kulturális tevékenységet is folytat: ***Tokaji Borászok Asztaltársasága***, ***Rákóczi Szövetség*** tokaji szervezete.

A Tokaji Önkormányzat a civilszervezetek javaslatára 2013-ban létrehozta a ***Tokaji Értéktár Bizottságot***, amely a település értékeit veszi számba, s tesz javaslatokat a nemzeti védettség, a hungarikumok körébe való felvételre. Tagjai:
Posta György polgármester
Péterné Ferencz Zsuzsanna jegyző asszony
Budai István Körzeti Építési Hivatal vezetője
Várhelyi Gyula borász, helytörténész
Dóka János képviselő
Makoldi Miklós múzeum mb. igazgatója

Turisztika

Tokaj speciális helyzete miatt – kiemelt turisztikai célpont, szőlő és borkultúra, idegenforgalmi célú vállalkozások relatív magas aránya – egyre erősödő tendenciát mutat a profitorientált szervezetek részvétele a programszervezés terén. Ki kell emelnünk a Fesztiválkatlan működtetésére létrejött ***Fesztiválkatlan Kft***-t illetve a ***Zempléni Fesztivált*** szervező ***Interkultur Hungaria Nonprofit Kft***-t. Ez a két szervezet nagy tömegeket megmozgató, jelentős vonzerővel bíró programokat bonyolít le Tokajban.
Bár nem önkormányzati intézmények, mégis a jövőben egyre nagyobb feladat hárul, erre az önkormányzati tulajdonban lévő kulturális létesítményt működtető Kft-kre. Feladatuk, hogy főként a nyári szezonban megnövelje a városunkba látogató turisták számát. Olyan minőségű programokkal kell megtölteni a Fesztiválkatlant, amely azt a célközönséget vonzza Tokajba, aki hajlandó és képes is megfizetni a szállás és vendéglátóhelyek szolgáltatásait, megvásárolni a prémiumkategóriás borokat. A cég feladata, hogy a Fesztiválkatlant, az országosan és nemzetközi szinten is ismert és elismert szabadtéri színházak elitklubjába emelje.
A létesítmény adottságai lehetővé teszik a szabadidő kulturált eltöltését, ideális helyszíne családi és ifjúsági programoknak is. A ***Fesztiválkatlan Kft***-nek törekednie kell arra, hogy ezen, szabadidős funkciókban rejlő lehetőséget is kihasználják.
Kisebb programok és események szervezésében a civilszervezeteken kívül a helyi vállalkozások is fokozottabb mértékben veszik ki részüket:
Bacchus Étterem, Rákóczi Pince Udvarház, Böne Borozó, Szerelmi Pincesor borászatai, Kávépörkölő Manufaktúra, Cafe & Bar, Yachtklub.

Jelentősebb városi rendezvények

Tokaj városa a lakosságszámához képest igen jelentős számú rendezvényt valósít meg és sok olyan programot szervez, amelyben a város civilszervezetei és intézményei társszervezőként működnek közre, kiemelve a ***Pap Miklós Népfőiskolát*** kezdeményező négy civilszervezet által kezdeményezett rendezvények, illetve a várossal közös rendezvényeinket:

Vince Napi Szőlő és Borszentelés
Magyar Kultúra Napja
Március 15-i ünnepség
Passió játék
Május 1-i rendezvények
Színházi előadások gyermekek és felnőttek részére
Filmvetítések

Hétfő Esték a Könyvtárban
Tekerj a Hegyre
Tokaji Borfesztivál
Múzeumok éjszakája
Sárkányhajó verseny
Crescendo Fesztivál
Furmint fröccs és lecsó
Fesztiválkatlan rendezvényei
Zempléni Fesztivál
Motoros Találkozó
Tokaji Írótábor
Szent István napja
Szüreti Napok
Október 23-i ünnepség
Márton napi Helyi érték, Helyi termék bemutató és vásár
Hal és Bor
Mikulás futás
Miklós napi Orosz-Magyar Barátság Napja
Betlehemes játék
Adventi gyertyagyújtások
Tokaj Város Vegyeskarának karácsonyi hangversenye

A fentieken kívül természetesen minden évben szép számmal vannak olyan rendezvények, amelyek alkalomszerűen kerülnek megrendezésre: Görkapocs Fesztivál, Szent Mihály Napi tűzgyújtás, Libator, Nemzeti Bormaraton.

A helyi sajtó
Az önkormányzat a Tokaji Hírek, a tokaj.hu és a kábeltelevízió képújságja révén tájékoztatja a lakosságot a közérdeklődésre számot tartó hírekről. A helyi média működtetése és a városmarketing feladatait a Tokaj Consulting Kft. látja el. Ezenkívül valamennyi kulturális intézmény rendelkezik saját, folyamatosan frissülő honlappal is. A havi rendszerességgel megjelenő Tokaji Hírek nagy hangsúlyt fektet a település kulturális életének bemutatására, a rendezvények propagálására.

Tokaji önkormányzati helyzetkép 2017

Zajló beruházások:
Útfelújítás hazai forrásból útfelújítások bruttó 105 millió forint értékben – a város saját kezelésében lévő közútjainak felújítása.
Vizitúra bázis építése - a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Iskola mellett, a Magyar Kajak Kenu szövetség projektje - az önkormányzattal együttműködve. - 60 millió forintos a beruházás.
Tanuszoda projekt – nettó 350 millió forint – hamarosan megnyílik.

Elnyert pályázatok – a kivitelezés még nem indult el
Gyermekotthon épületének kiváltása Abaúj-Zempléni Integrált Szociális Intézmény Tokaji Otthona férőhelyeinek kiváltása című projekt (EFOP-2.2.2-17) részeként a Bodrogkeresztúri úton alakítanak ki egy 600 négyzetméteres szolgáltató központot és hét darab, egyenként 12

férőhelyes, 200 négyzetméter területű lakóotthont bruttó 1,1 milliárd forint – itt nem az önkormányzat a pályázó, az önkormányzat a telket biztosítja.
Tisza híd felújítása – 2018-ban indul – kerékpársávval bővül a kiszélesítendő híd – 1,8 milliárd forintból. A projektgazda a NIF Zrt.
Borvidéki emlékpark kialakítása – hazai forrásból a színház udvara illetve az azt körülvevő tér megújítása – 69 millió Ft

Függőben lévő pályázatok
GINOP 7.1.6- Világörökségi magterületek kulturális attrakciófejlesztése – a pályázat beadásra került, szeptemberben, hiánypótlás megtörtént. Döntés még nincs. A 12 konzorciumi partnerrel közösen beadott projekt keretében Tokajban megújul 19 belvárosi ingatlan homlokzata, kialakítják a Bodrog-parti sétányt, a római katolikus templom körüli tér- -Dózsa György utca részleges megújulása, interaktív kiállítás. Tokajra tervezett forrás bruttó 1 milliárd forint.
Kisfaludy terv keretében többen nyújtanak be pályázatot szálláshely felújításra, és egy darab új szálloda építéséről (a Csurgó völgyben) van még információm.
TOP itt több pályázata van bent az önkormányzatnak, de úgy tudom, hogy nem nyert eddig egy sem, talán a második körben.

Projektötletek – beadás előtt álló pályázatok
Tokaji vár részleges rekonstrukciója- elkészült egy komplett pályázati csomag, az SKHU forrásra (engedélyes szintű tervek a vasaló és a patkóbánya felépítésére), de ezt végül nem adták be. Ugyanakkor az 1092/2017-es kormányhatározatban a tokaji sziget turisztikai attrakció fejlesztésére (a Makovecz Pavillon és a Tokaj Vár) van megjelölve forrás 2 milliárd forint nagyságrendben.
Kilátó a Kopasz hegyen - az 1092/2017-es kormányhatározatban megjelölt forrás van erre.
Lombkorona sétány - az 1092/2017-es kormányhatározatban megjelölt forrás van erre.
Kerékpárút fejlesztés – a Tokaj-Bodrogkeresztúr-Tarcal -Tokaj kerékpárút megvalósítása. Itt valószínűleg egy GINOP-os forrásra fog pályázni az önkormányzat egy konzorcium tagjaként.
Pap Miklós Népfőiskola a telek biztosítva, a tervek is megvannak, nincs elmozdulás.

Pénzügyi helyzet
Mostani állapot szerint 274 millió forintos adósságállománya van a városnak (likvid: 250 millió hosszúlejáratú 25 millió Ft) – az éves költségvetés 2,4 milliárd forintos

Egészségügy – szociális rendszer
Időskorúak Otthona - önkormányzati fenntartású intézmény kb. 150 gondozottal
Egészségügyi Központ – egy nonprofit Kft. üzemelteti
Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat - a kistérségi társulás üzemeltetésében van

Új információk:

A Tokaji Rákóczi-vár felújítása, környezetének rendezése, valamint a Sevillai Makovecz-pavilon másolatának Tokajban való felállítása

Várhatóan egy héten belül aláírják a februárban bejelentett kormányzati fejlesztések szerződéseit.
Mintegy két és fél milliárdos fejlesztéseket jelentett be a kormány februárban. A teljes turisztikai térségre tizenegy milliárd forintot költenek erre, Tokajt közvetetten is érintik a projektek. A kerékpáros infrastruktúra- valamint a Felső-Tisza vízi turizmusának komplex fejlesztése mellett közvetlenül Tokajban is több, régóta várt projekt is megvalósul.
A forrás a tokaji sziget attraktivitásának fejlesztését foglalja magában, a Tokaji Rákóczi-vár felújítását, környezetének rendezését, valamint a Sevillai Makovecz-pavilon másolatának Tokajban való felállítását, illetve a Bodrog parti lombkorona sétányt és a tokaji Kopasz-hegyen a kilátó kialakítását.
Posta György Tokaj polgármestere és Véghseő Sándorral, a Felső - Szabolcsi, Tokaji Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt. vezérigazgatójával várhatóan, egy héten belül aláírják a beruházási szerződést és indulhatnak a fejlesztések. Az Erzsébet Királyné hídjának felújítása pedig már a kivitelező kiválasztásának szakaszában van, a teljes rekonstrukció tavasszal indul.

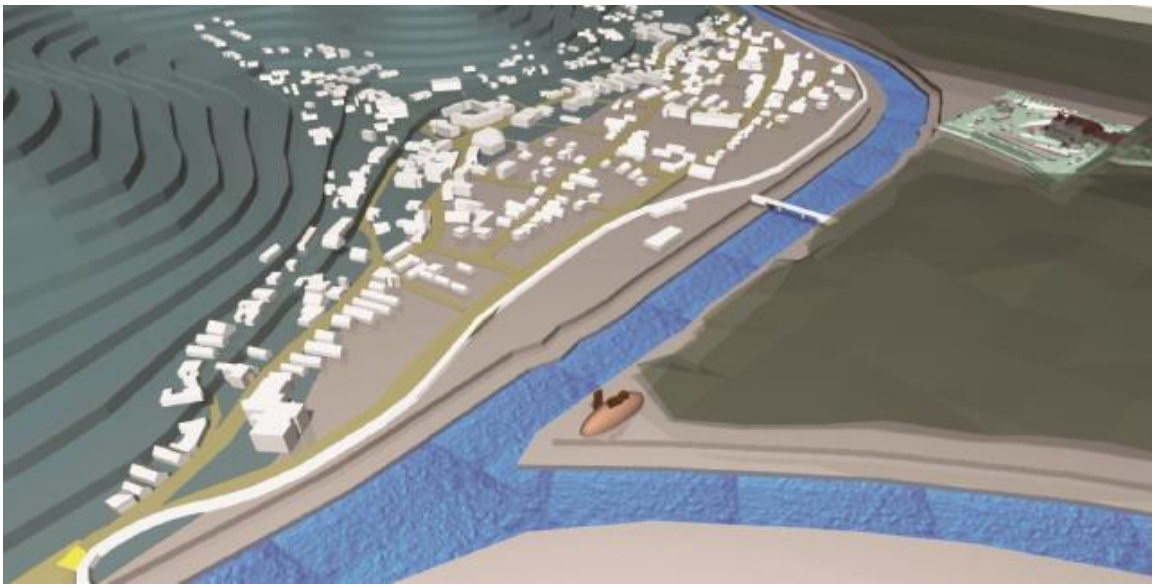

Megújul a zsinagóga előtti tér

A Kulturális és Konferencia Központ előtti terület rekonstrukciós munkálatai még ezen a héten megkezdődnek.
Az egykori zsinagóga előtti tér teljes egészében megújul, valamit a szomszédos terülten a mintegy tíz éves probléma is megoldódik és parkoló épül a „kulturális negyed" mellé. A magas beton villanyoszlopok is eltűnnek és földkábelben vezetik el az áramot. Emiatt a gólyafészket már korábban áthelyezték a bormúzeum tetejére.
A borvidéki emlékparkhoz kapcsolódó fejlesztések a Tokaj Alapítvány, a Tokaj Borvidék Fejlődéséért Nonprofit Kft., valamint a fejlesztési tanács és annak vezetőjének, Héjj Dávidnak segítségével valósulnak meg. A tervek szerint az emlékparkot továbbfejlesztenék, az impozáns belső térre is megvannak már a tervek. A költségeket pályázati forrásból finanszírozzák.

Fejlesztések a magterülten

A Dózsa György utca fejlesztése, a Bodrog –parti sétány valamint a látogatóközpont kialakítása GINOP-os forrásból, a Tokaj-Hegyaljai Történelmi Borvidék Kultúrtáj Világörökségi Helyszíneinek Fejlesztése című projekt keretein belül valósul meg, szintén a fejlesztési tanács és a nonprofit kft. segítségével. A főtértől a hegy felé vezető utat átalakítják, az út pedig a megújuló templomkert burkolatával lesz összhangban. Az attrakció-fejlesztés keretében pedig a Bodrog folyó jobb parti rendezése, annak ligetes kialakítása, az óváros parti sétány megvalósítása, pihenőhelyek, napozó teraszok, játszóterek is szerepelnek.
A látogatóközpontot a Tourinform Irodának otthont adó épületben alakítják ki, a modern, 21. századi, élményalapú látványelemekkel gazdagított interaktív kiállítás is számos turista és helyben élő kedvelt tárlata lehet.

Tokaj, 2017. december 5.

Összeállította:

Mankovits Tamás
kuratórium elnöke
Magyar a Magyarért Alapítvány
Tokaji Pap Miklós Népfőiskola alapítója

A munkát segítette:
János Ágnes, Nagy Júlia, Zelenák István, Makoldi Miklós, Dévald István, Dr. Simon Csaba, Demján Szabolcs.